

וזאת התורה

הרב רפאל בבלזון

מדור זה מוקדש לזכרו ולע"נ של ידידנו הבלתי נשכח, הרה"ג רבי ישכר דב רובין זצ"ל בעל יצירת הענק "טללי אורות"

"והדי גואב" של הרמב"ם

במשך מאות שנים היה מנהג של עדת תימן, שרוי בתעלומה מסוימת - עד שנגלתה תשובה בכת"י מאת הרמב"ם, אשר שפכה אור חדש על הסוגיה. כתמיד, מובאים הדברים לא להלכה ולא למעשה אלא להגדיל תורה ולהאדירה

דבר והיפוכו

"יין ושכר אל תשת" (י, ט)

משל למה הרבר רומה - אומר הגאון רבי שאול ב"ן זצ"ל מקראקא בספרו 'אשכול ענבים' - לאב ובן שנקלעו לפונדק דרכים, והגישו בפניהם בשר מאוד מתובל שריחו נרף למרחק. הבן הבחין שאביו מסרב לאכול והוא תמה בפניו: "אבי! ראה ריח בשר הזה כריח השדה אשר ברכו השם - ומדוע אתה מונע מהאכילה?"

ויען אביו: "דע בני; כי הבשר הזה מסתמא הוא בעצמו מוסרח, וישן כמה ימים, כי לולא שהוא סרוח לא היה כל כך מתובל בתבלין!" והנמשל?

אתה רואה את החבר'ה מתהוללים. צוחקים. שותים יין. אות הוא שמתחת להכלל מסתתרת עצבות עמוקה עד מאוד. אלמלא זאת הם לא היו זקוקים לכל-כך הרבה הסחות דעת מהחיים האמתיים! משא"כ הישרים והצדיקים שאינם זקוקים ל"דלק" חיצוני שיתניע עבורם את השמחה הפנימית.

וברומה למה שהתרחש עם מרן הגרייזי סולוביצ'יק זצוק"ל שבעודו ברחוב חלף בפניו אדם מבושם עד מאוד. התבטא משהו אודות ריחו הרע, ולאחר-מכן הסביר שאלמלא היה ריחו כה רע לא היה נצרך לכמות כזו של בושם שתחפה על כך...

כאיבוסו". כיוצא בזה - מציין מהרי"ץ - גם בענייני טריפות נהגו להקל נגד הרמב"ם מטעם הפסד "שאינן הגויים בכאן אוכלים משחיטת הישראל".

ממילא "דאו הראשונים מעיקרא לסמוך על החולקים [-על הרמב"ם] הסוברים דסתם כלי גויים אינם בני יומם". וכך מלבר "פרושים" שמשכו ידיהם מן החמאה, צרכו כולם את החמאה - מלבר בימי הפסח שאז פרושו כולם מחמאה זו. בתשובת מהרי"ץ זו התפלפלו חכמי תימן, והיו שיצאו לסתור, ואכמ"ל.

בקובץ תורני 'דברי הפי' (יו"ל ע"י בית ההוראה 'פעולת צדיק') - גיליון ז', ב'שכ"ח לשטרות - הסיר הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א, את הלוח מעל תשובה חדשה מאת הרמב"ם, שהייתה טמונה תוך קובץ כת"י ישן נושן מגנזכי חכמי תימן זיע"א, והיא תשובת שאלה לרבינו הרמב"ם זצוק"ל בעניין גבינה וחמאה של גויים, שלא נודעה ולא נידונה ולא נזכרה בשום ספר.

התשובה היא חלק מקובץ כת"י למהרי"ר יוחנן (זכריה) מזרחי זיע"א מגדולי חכמי

ולא תטמאו את נפשתיכם" (יא, מד)

במשך מאות שנים היה מנהג של עדת תימן, שרוי בתעלומה מסוימת - עד שנגלתה תשובה בכת"י מאת הרמב"ם, אשר שפכה אור חדש על הסוגיה. כתמיד, מובאים הדברים לא להלכה ולא למעשה אלא להגדיל תורה ולהאדירה.

במשך כל הדורות נהגו בתימן לצרוד חמאה שנתבשלה על ידי גויים. דבר זה עומד לכאורה בניגוד לדבריו המפורשים של הרמב"ם (פ"ג מהל' מאכלות אסורות הט"ז) "החמאה שבישלו אותה עכו"ם אסורה משום גיעולי עכו"ם" - ומי בגולת תימן יתייצב נשר "הנשר הגדול"?

על מדוכה זו כבר ישב גדול פוסקי תימן, מהריי"ץ בשו"ת 'פעולת צדיק' (ח"ב אמצע סימן ק"פ) ותוכן דבריו שהיות ובדין זה הרמב"ם הוא יחידאה "וכולו רבוותא פליגי בהא", וכיוון ש"שחיותם תלוי בזה, ואי אפשר להם בחמאה של יהודים מפני העוני, ואחד מאלף יוכל לגדל לו פרה

